

En memòria de la Sra. Anna Torras-Foulon

La Dra. Anna Torras Foulon va esdevenir sòcia protectora de la ICHN el maig del 2019 i, en agraïment i reconeixement, la ICHN va crear el Premi Torras-Foulon.

Nascuda el març de 1930, va estudiar Ciències Naturals a la Universitat de Barcelona, al mateix temps que donava classes de francès i d'anglès en alguns centres escolars. Es va llicenciar el 1956. Fins al curs 1958-59 va treballar al laboratori de Fisiologia Vegetal, amb el Dr. Caballero, donava classes a Biologia de primer curs i, al mateix temps, que ensenyava ciències naturals a secundària.

Les classes que va fer a secundària li varen obrir la porta a fer oposicions per catedràtica, que va aprovar l'any 1959. Primera destinació Ourense i, posteriorment, el 1960, per concurs de trasllat, a Saragossa. El Dr. Oriol Riba, catedràtic de Geologia de la Universitat de Saragossa, li va oferir fer també classes teòriques i pràctiques a la universitat i ella va acceptar compaginar secundària i universitat. Mesos després, va començar la tesi doctoral sota la direcció del Dr. Riba, que va presentar força anys més tard, a la Universitat de Barcelona, el setembre de 1974, qualificada amb *cum laude*.

A Saragossa va conèixer Àngel Abascal Garayoa, investigador del CSIC i professor adjunt de Geografia a la Universitat de Saragossa, qui esdevindria el seu marit l'any 1963. El Dr. Abascal i la Dra. Torras Foulon varen compartir vida i col·laboració científica durant molts anys. El Dr. Abascal va morir el febrer de l'any 2007, a l'edat de 75 anys.

L'any 1967 el matrimoni Abascal-Torras Foulon varen tornar a Barcelona, Àngel fent d'investigador i professor de Geologia al CSIC al carrer Egipcí-aques, fins a la seva jubilació l'any 1987. Anna va guanyar una plaça a l'Institut Egara (entre Terrassa i Sabadell) on va estar de directora fins a l'any 1975, que va guanyar plaça de catedràtica de Ciències Naturals a l'Institut Menéndez i Pelayo, de Barcelona. En aquest centre va treballar-hi 20 anys, fins a la jubilació en acabar el curs 1994-1995.

Foto: Albert Masó

La Dra. Anna Torras va esdevenir sòcia protectora de la ICHN el maig del 2019 i, en agraïment i reconeixement, la ICHN va crear el Premi Torras-Foulon, la primera convocatòria del qual va ser l'any 2020. Aquest premi es destina a una investigació naturalista sobre els sistemes

naturals dels Països Catalans, amb una dotació econòmica de 4.000 € per a naturalistes que vulguin desenvolupar un projecte de recerca naturalista que inclogui treball de camp en qualsevol de les disciplines relacionades amb la història natural dels Països Catalans (botànica, ecologia, geologia, zoologia, etc.).

Al llarg de les diferents edicions s'han premiat:

- Interaccions planta-pol·linitzador en les comunitats d'abel·lots *Bombus* spp. en un gradient altitudinal al Pirineu oriental (2020),
- Les poblacions de lludrió llistat *Chalcides striatus* a la muntanya mediterrània catalana. Passat, present i... deute d'extinció? (2021),
- L'estudi poblacional de *Ramalina lusitana* i *Ramalina pusilla*. Dos

Com els rics saquegen el planeta i com impedir-ho. HERVÉ KEMPF i JUAN MENDEZ. Editorial Garbuix Books, 2025. 128 pàgines.

Col·lecció de bolets de Catalunya. Volum XLV. Societat Catalana de Micologia, 2026.

- microlíquens epífits amb distribució molt restringida i potencialment vulnerables a Catalunya (2022),
- Caracterització ecològica i estudi de la successió de les basses del mediolitoral i el supralitoral de la Costa Brava (2023),
- El sud de Catalunya com a punt calent de biodiversitat estigòbia: estudi de la malacofauna d'aigües subterrànies (2024),

- Metacomunitats de fauna aquàtica associada a cadolles (2025) i,
- Resposta de pol·linitzadors i frugívors a l'alteració antròpica del paisatge: limitant per la redistribució del margalló (*Chamaerops humilis*) en les properes dècades? (2026).

La Dra. Anna Torras ens ha deixat el 2 de setembre d'aquest 2026. Descansi en pau! ■

Trobada anual de les delegacions i grups de treball de la ICHN

De la recerca a la conservació: la ICHN comparteix projectes i mira cap al futur

La jornada ha reunit les delegacions i els grups de treball de la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN) i ha inclòs una visita al prat de Montsuar, una finca amb comunitats de gran interès botànic que es preveu restaurar a iniciativa de la Delegació de Terres de Ponent.

Benvinguda a la jornada a càrrec de Joan Carles Ruiz i Toni Costa (Ajuntament d'Ivars d'Urgell). Foto: Albert Masó

El dissabte 26 de setembre passat, el Fòrum Maria Mercè Marçal d'Ivars d'Urgell va acollir la Trobada anual de la ICHN, un espai d'agrupament entre les sis delegacions territorials i els vuit grups de treball que integren aquesta associació científica centenària, filial de l'Institut d'Estudis Catalans. La trobada va començar amb la benvinguda per part d'Alejandro Suárez, en representació de la Delegació de Terres de Ponent, l'amfitriona de la trobada; seguit de Carme

Treball de grup

Rosell, presidenta de la ICHN, que va fer un repàs de la trajectòria i novetats de la Institució destacant el més d'un centenar d'activitats i projectes d'arreu del país, i van cloure la benvinguda Joan Carles Ruiz i Toni Costa, alcalde i regidor de medi ambient de l'Ajuntament d'Ivars d'Urgell respectivament.

Al llarg de la jornada es van exposar els diferents projectes en què s'està treballant des de les diferents delegacions de la ICHN i dels diferents grups de treball, que configuren aquesta ICHN plenament activa en molts fronts d'estudi, conservació i divulgació del patrimoni natural del país.

La trobada va concloure amb una visita als terrenys del prat de Montsuar on es van poder observar les espècies de flora amenaçada com també els coladors i bullidors de

Visita a la Finca de Montsuar. Foto: Xavier Soler

(Continua)

l'espai que van comptar amb les explicacions de Toni Costa, regidor de medi ambient de l'Ajuntament d'Ivars d'Urgell sobre la gestió del territori i amb les d'Albert Tarragó sobre les espècies de flora i la peculiaritat dels sistemes vinculats als coladors i bullidors.

Cal destacar que el dimarts 29 de setembre, es formalitzarà la compra de terrenys al prat de Montsuar en un

Cloenda per part d'Albert Tarragó (Delegació ICHN -Terres de Ponent) i Carme Rosell (presidenta ICHN). Foto: Albert Masó

acord a tres bandes: l'Ajuntament d'Ivars d'Urgell, la Institució Catalana d'Història Natural i la Generalitat de Catalunya, per tal de garantir-ne una adequada restauració ecològica. Aquestes accions s'emprenen des de la base científica que aporten els experts de la ICHN i de la Universitat de Lleida, i en cooperació amb el territori. ■

Foto de grup: Ester Morchón

Delegació de la Garrotxa i del Ripollès

Descobrint la biodiversitat del Ter durant la Festa Major de Sant Pau de Segúries

Durant els dies de la Festa Major de Sant Pau de Segúries i en el marc del projecte «Investigant i conservant localment en la Xarxa Natura 2000» es va presentar l'exposició divulgativa de fotografies de natura ubicada a la tanca exterior del pati de l'escola del poble.

L'exposició recull una selecció de fotografies d'Elisenda Guitart i Juan Carlos Santiago

de papallones, orquídies i ocells que habiten entorn de les riberes del Ter a la Vall de Camprodon. Cada panell combina la imatge de l'espècie amb una breu explicació sobre les seves característiques, hàbitat i algunes curiositats, amb la voluntat d'apropar la biodiversitat del territori a la població local.

Per complementar l'exposició, el dimarts dia 8 de setembre, a les 11 del matí, es va orga-

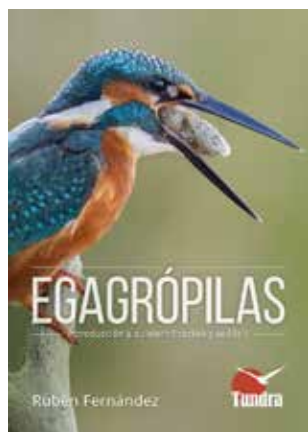

(Continua)

Bacteris, els herois secrets. PETER WOHLLEBEN. Editorial Cossetània, 2026. 320 pàgines.

Egagrópolis. RUBÉN FERNÁNDEZ. Editorial Tundra, 2026. 134 pàgines.

nitzar una sortida per conèixer de prop la flora i la fauna del Ter i descobrir com es determina la qualitat de l'aigua a partir de l'estudi dels macroinvertebrats aquàtics. L'activitat va anar a càrrec de Núria Bonada, veïna del poble, doctora en biologia i especialista en macroinvertebrats aquàtics.

Una vintena de participants van seguir atentament les seves explicacions i van poder observar,

amb l'ajuda de lupes i guies d'identificació, diferents macroinvertebrats, aprendre a identificar-los i entendre com la seva presència ajuda a determinar la qualitat de l'aigua.

Una manera pràctica i propera de conèixer millor el patrimoni natural de Sant Pau de Segúries i posar en valor la importància de conservar els ecosistemes fluvials. ■

Ratpenats, reis de la nit. Sortida de descoberta dels ratpenats a Camprodon

El cap de setmana del 18 de juliol, en el marc del projecte Xarxa Natura 2000 que duu la delegació de la Garrotxa-Ripollès, es va dur a terme una sortida de descoberta dels ratpenats, a Camprodon, amb l'objectiu

d'apropar aquest grup de mamífers al públic i donar a conèixer les principals tècniques emprades per al seu estudi.

L'activitat es va iniciar a dos quarts de nou del vespre amb una breu caminada

diverses curiositats relacionades amb la seva biologia. La presentació es va complementar amb imatges de diferents espècies presents al nostre territori.

També es van abordar les principals amenaces que afecten les poblacions de ratpenats, com la pèrdua i alteració dels hàbitats, així com la importància dels serveis ecosistèmics que proporcionen, especialment en el control de les poblacions d'insectes. Finalment, es van desmentir algunes de les falses creences més esteses sobre aquest grup de mamífers, contribuint a posar en valor el seu paper ecològic i la necessitat de la seva conservació.

Posteriorment, es va introduir el funcionament de l'ecolocalització i les característiques acústiques dels ratpenats, destacant com els avenços tecnològics de les darreres dècades han revolucionat l'estudi d'aquests mamífers. També es van presentar els pro-

fins als afores del poble, on Merche González, biòloga i voluntària del Museu de Ciències Naturals de Granollers, va oferir una introducció a la biologia dels ratpenats. La sortida va aplegar una trentena de participants, entre adults i infants, que van poder conèixer les principals característiques morfològiques i ecològiques d'aquest grup de mamífers, el seu origen evolutiu –fa aproximadament 65 milions d'anys– i

Foto: Elisenda Guitart

L'estiu en què la natura es va rebel·lar. MARIA GIBERGER. Pagès editors, 2026. 88 pàgines.

grames de seguiment impulsats pel Museu de Ciències Naturals de Granollers, basats en la participació ciutadana, que contribueixen a millorar el coneixement sobre la distribució i l'estat de conservació de les poblacions de ratpenats a Catalunya.

La part pràctica de la sortida es va dur a terme amb l'ajuda d'un detector d'ultrasons i un dispositiu que transforma les emissions ultrasòniques dels ratpenats en sons audibles i, mitjançant una aplicació mòbil, n'ofereix una identificació preliminar en temps real. Aquesta tecnologia permet als participants observar de manera directa l'activitat acústica dels ratpenats i facilita la seva identificació al camp.

Durant el recorregut nocturn es van detectar diverses espècies, entre les quals el ratpenat d'aigua (*Myotis daubentonii*), la pipistrel·la nana (*Pipistrellus pygmaeus*), la pipistrel·la de Nathusius (*Pipistrellus nathusii*), la pipistrel·la de vores clares (*Pipistrellus kuhlii*), la pipistrel·la comuna (*Pipistrellus pipistrellus*) i el nòctul gros (*Nyctalus lasiopterus*).

La jornada va finalitzar cap a les onze de la nit, després d'una sessió que va permetre als participants conèixer de prop la diversitat de ratpenats presents al municipi i descobrir les eines que actualment s'utilitzen per estudiar-los i contribuir al seu seguiment. ■

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de Natura

Sessions audiovisuals

Dijous 15 d'octubre, a les 18 h, a la seu de l'IEC. Sessió audiovisual «Illes Malvines. L'arxipèlag dels pingüins», a càrrec d'Iñaki Relanzón.

L'arxipèlag sub-antàctic de les Malvines són un conjunt d'illes pràcticament despoblades, però que alberguen co-

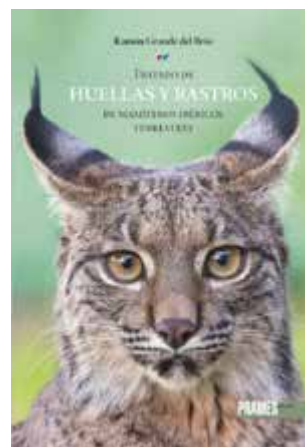
lònies gegants d'aus marines i d'altra fauna a les seves costes espectaculars. Fins a 5 espècies de pingüins, la major colònia d'albatros de cella negra o impressionants elefants marins són només una mostra de tota la biodiversitat que hi podem trobar. ■

Dijous 26 de novembre. Sessió audiovisual «A la descoberta dels gegants de la mediterrània. Les balenes i la seva vida extraordinària», a càrrec de Françoise Breton.

Vivim a la vora del Mediterrani, però coneixem els gegants que habiten i recorren les seves aigües? Qui són? Com viuen? En què s'assemblen a

nosaltres, o millor dit, en què ens assemblen a ells, ja que ja eren a la Terra molt abans que nosaltres? La història d'aquesta extraordinària aventura us portarà en un viatge per descobrir el Mediterrani i aquests gegants tranquils, les seves vides socials, familiars i emocionals, i els perills als quals s'enfronten en el nostre Mare Nostrum. ■

Tratado de huellas y rastros de mamíferos ibéricos terrestres. RAMÓN GRANDE DEL BRÍO. Editorial Prames, 2026. 147 pàgines.

Les libèl·lules de Catalunya.
JOSEP GARCIA-MORENO
(Oxygastra, Grup d'Estudi dels Odonats de Catalunya). Brau Edicions, agost de 2026. 192 pàgines.

Delegació d'Osona

Cicle «Descobreix els sistemes naturals». Les libèl·lules

El dissabte 11 de juliol es va portar a terme la sortida naturalista destinada a observar i conèixer les libèl·lules. El lloc escollit va ser la vall d'el Fornès, a Sant Andreu de la Vola (Osona).

El dia va ser radiant amb un cel clar i núvols alts, sense vent i amb una temperatura agradable, 28,5 °C. Hi van participar 15 persones, des de famílies amb nens a jubilats.

Malgrat la sequera d'aquest estiu i el poc cabal del riu es van poder identificar 16 espècies diferents, 7 zigòpters i 9 anisòpters.

Zigòpters

- Damisel·la enguantada (*Calopteryx xanthostoma*)
- Vimetaire occidental (*Chalcolestes viridis*)
- Polaines ruborós (*Platycnemis acutipennis*)
- Polaines lívid (*Platycnemis latipes*)
- Ferrer camanegre (*Pyrrhosoma nymphula*)
- Llantió iberomagribí (*Ischnura graellsii*)
- Donzell de ferradura (*Coenagrion puella*)

Anisòpters

- Tallanassos petit (*Onychogomphus forcipatus*)
- Tallanassos gros (*Onychogomphus uncutus*)
- Espectre clar (*Boyeria irene*)

- Emperador blau (*Anax imperator*)
- Passabarrancs comú (*Cordulegaster boltonii*)
- Parot blau (*Orthetrum coerulescens*)
- Parot pruïnós (*Orthetrum brunneum*)
- Sagnador escarlata (*Crocothemis erythraea*)
- Pipa aureolada (*Trithemis kirbyi*)

La capçalera del Fornès és una zona ramadera molt ben conservada donada la baixa densitat bestiar, prova d'això és la presència d'espècies bioindicadores com: damisel·la enguantada, espectre clar, passabarrancs comú i els dos tallanassos, el petit i el gros.

També destacar que es va detectar la presència de pipa aureolada (*Trithemis kirbyi*). ■

Novetats editorials

Les libèl·lules de Catalunya

Aquest mes d'agost de 2026 ha sortit publicat la guia de camp de les libèl·lules de Catalunya.

Aquest llibre és una nova versió del que ja es va publicar anteriorment, (Brau ed., 2016) adaptat ara con a guia de camp, dins la col·lecció Maluquer.

Ha estat posat al dia amb dades actualitzades i amb la incorporació de dues espècies de recent aparició a Catalunya.

Crocothemis erythraea (Brulle, 1832)

(Continua)

L'obra conté una introducció a la biologia dels odonats, 70 fitxes descriptives, una per a cadascuna de les espècies presenta a Catalunya, que inclouen un mapa de distribució, una descripció detallada de la seva morfologia per facilitar-ne la identificació, amb el nom científic i els noms comuns en català.

A la capçalera de la fitxa també hi trobem reflectida, família, període de vol, abundància, grandària de l'espècie i estatus de protecció de cadascun dels dos subordres.

Aquesta guia, a més de representar una important eina per a la recerca, pot servir de base per a treballs de conservació d'aquest grup d'invertebrats i dels ecosistemes aquà-

tics on viuen. Al mateix temps, pretén ser un recurs didàctic adreçat a tots aquells que vulguin iniciar-se o aprofundir en el coneixement d'aquest fascinant grup d'insectes. ■

Representants en organismes i institucions

Consell de Protecció de la Natura

La darrera reunió del Plenari del Consell de Protecció de la Natura va tenir lloc els dies 12 i 13 de juliol al Parc Natural de l'Alt Pirineu, cosa que va facilitar que abans de la reunió es pogués fer una visita tècnica a diversos punts del parc acompanyats pel seu president i pel seu director.

A la reunió es va presentar la memòria anual del Consell dels anys 2024-2025, s'informa de l'estat de l'informe 40 anys d'espais naturals protegits a Catalunya que s'està preparant així com del desenvolupament de l'acte «Restaurar la natura, assegurar el nostre futur» en el qual es va presentar l'informe elaborat conjuntament entre el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible i el Consell de Protecció de la Natura sobre l'aplicació del Reglament europeu de restauració de la natura a Catalunya.

D'altra banda, es ratificà l'informe relacionat amb el Pla Territorial Sectorial d'Infraestructures de Prevenció i Tracta-

ment de Residus Municipals (PINFRECAT) i es va retre compte d'altres informes que s'estan elaborant, com és el cas del **projecte de decret** de declaració del Parc Natural de les Muntanyes de Prades, Poblet i la Serra de la Llena, del **Pla de Protecció** i Ordenació del Litoral i d'un informe de caràcter intern sobre la proposta de Mòduls Integrats de Biodiversitat (MIB) que s'està elaborant des de la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural. ■

Legislació

Andorra

Ordre ministerial del 12-8-2026 relativa a la **temporada de caça** i als plans de caça per als anys 2026-2027. BOA núm. 95 de 19 d'agost de 2026.

Catalunya

Ordre ARP/123/2026, de 29 de juny, per la qual s'aprova el **Pla de gestió de la modalitat de la sonsera al litoral** català (2026-2029). DOGC núm. 9697 d'1 de juliol de 2026.

Resolució ARP/2305/2026, de 6 de juliol, per la qual es fixen les espècies objecte d'aprofitament cinegètic, els **períodes hàbils de caça** i les vedes especials per a la temporada 2026-2027 en tot el territori de Catalunya. DOGC núm. 9704 de 9 de juliol de 2026.

Acord GOV/168/2026, de 14 de juliol, pel qual es crea el Programa temporal vinculat al **Projecte LIFE PAME-Europe**. DOGC núm. 9709 de 16 de juliol de 2026.

Resolució PRE/2854/2026, de 5 d'agost, per la qual s'aprova la carta de serveis del **Parc Natural de la Muntanya de Montserrat**, del Patronat de la Muntanya de Montserrat. DOGC núm. 9726 de 10 d'agost de 2026.

Història d'una passió. Centre d'Estudis de la Natura del Barcelonès Nord, (Santa Coloma de Gramenet).

El 24 de febrer passat el Centre d'Estudis de la Natura del Barcelonès Nord, va presentar el llibre «Història d'una passió. Centre d'Estudis de la Natura del Barcelonès Nord, (Santa Coloma de Gramenet)»

L'acte es va realitzar a la sala d'actes del Museu Torre Balldovina a les 19 h, davant de més de 100 persones.

Sterna, la revista, número 38. Juny - setembre de 2026. 54 pàgines.

Vols rebre el NOTÍCIES més aviat, en color i amb enllaços als documents anunciats?

Contacta amb la Secretaria de la Institució (ichn@iec.cat) i demana la versió en format pdf!

Les xarxes socials de la ICHN

Seguiu les novetats relacionades amb les activitats de la ICHN a [Bluesky](#), [Instagram](#), [LinkedIn](#) i al canal [Youtube](#).

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori,
Habitatge i Transició Ecològica

fundada el 1899

ICHN

Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 933 248 582
Fax 932 701 180
A/e: ichn@iec.cat
A/I: <http://ichn.iec.cat>

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
ISSN (ed. electrònica): 2339-5672
ISSN (Ed. impresa): 1135-8815
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

País Valencià

ORDE 9/2026, de 29 de juny, de la Conselleria d'Agricultura, Aigua, Ramaderia i Pesca, per la qual es regula l'emissió dels **informes de caràcter territorial** i urbanístic. DOCV núm. 10398 de 6 de juliol de 2026. ■

Novetats de la ICHN

Nova incorporació a la ICHN

Des del mes de setembre, s'ha incorporat a la ICHN Ester Morchón, com a responsable de premsa i comunicació, en substitució d'Anna Grabalosa. Podeu contactar amb ella mitjançant l'adreça electrònica: comunicacio.ichn@correu.iec.cat o del telèfon: 686 077 331.

Agenda

Lliurament dels premis Torras-Foulon i Dona Naturalista

Dimecres 4 de novembre de 2026, a l'Aula Magna de la Facultat de Biologia de la UB, lliurament dels **Premi Torras-Foulon i Ajut a la Dona Naturalista 2026**. La sessió també comptarà amb la presentació dels resultats dels projectes premiats el 2024.

Sortides geològiques

Diumenge 18 d'octubre de 2026, «La geodiversitat de l'ENP de l'Alta Garrotxa: anti-formes alpins i paisatge càrstic», a càrrec de Llorenç Planagumà.

Lloc i hora de trobada: a les 9 h, a l'**aparcament de Sadernes** (Rectoria de Sadernes, s/n, 17853 Sadernes). Cal fer **reserva prèvia** de l'aparcament. Es preveu finalitzar cap a les 14 h. Observacions: Ruta d'uns 7 km. Cal portar calçat de muntanya i aigua.

Grup de treball Societat Catalana de Fotògrafs de Natura

- Dijous 15 d'octubre, a les 18 h, a la seu de l'IEC. Sessió audiovisual «**Illes Malvinas. L'arxipèlag dels pingüins**», a càrrec d'Iñaki Relanzón.
- Dijous 26 de novembre. Sessió audiovisual «**A la descoberta dels gegants de la mediterrània. Les balenes i la seva vida extraordinària**», a càrrec de Françoise Breton.

Delegació d'Osona

Sortides naturalistes a Osona i el Lluçanès

- Dissabte 17 d'octubre de 2026, de 9.30 a 14 h, «**Sortida de descoberta geològica als cingles de Tavertet**», a càrrec de Jordi Espuny (Taller de Geologia).
Punt de trobada: aparcament públic de Tavertet.
- Diumenge 1 de novembre de 2026, de 9 a 14 h, «**Els bolets**», a càrrec de Jordi Baucells (Grup de Naturalistes d'Osona (GNO – ICHN). Es recomana portar calçat còmode per caminar.

Els desplaçaments es fan de manera particular i per compte i risc propi. Les activitats únicament estan cobertes per l'assegurança de Responsabilitat Civil de l'organització. La resta de successos que es puguin esdevenir no tenen cobertura.

Les activitats es faran en grups reduïts i caldrà inscripció prèvia per mitjà del formulari que trobareu a l'**agenda del Museu del Ter** o al telèfon 93 851 51 76 (Museu del Ter). Podeu trobar més informació a: www.museudeliter.cat – mon.uvic.cat/cerm – www.gno.cat.

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES: Centre d'Estudis de la Natura del Barcelonès Nord, Jordina Belmonte, Josep Garcia-Moreno, Josep Germain, Elisenda Guitart, Albert Masó, Ester Morchón, i Xavier Soler.